

De Groep Educatieve Uitgeverijen (GEU) behartigt de belangen van uitgevers die leermiddelen en integrale leersystemen maken en bijpassende dienstverlening leveren voor het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs, de beroeps- en volwasseneneducatie en het hoger beroepsonderwijs. De GEU heeft 34 leden.

Reactie op Consultatie Tussentijdse Toets en Leerlingvolgsystemen in het VO

6 april 2012

Doelen en verwachte effecten van de regeling

In de tekst van consultatie wordt als doelen van de regeling het volgende gesteld:

Bij opbrengstgericht werken, draait het om het beste uit de leerlingen te halen. Hierbij past een cultuur; waarin de leervorderingen van leerlingen systematisch worden gevolgd, om zo zicht te hebben op mogelijkheden voor verbetering. De docenten en schoolbesturen zijn daarbij de spil waar het om draait. Opbrengstgericht werken is dan ook van de scholen zelf. De overheid ondersteunt scholen hierbij door twee essentiële instrumenten in te voeren: een leerlingvolgsysteem en de diagnostische tussentijdse toets aan het einde van de onderbouw op het gebied van Nederlands, Engels, Wiskunde/rekenen.

Ten aanzien van de effecten stelt de regeling:

- Meer scholen die opbrengstgericht gaan werken.
- Door middel van opbrengstgericht werken kunnen alle leerlingen het beste uit zichzelf halen op Nederlands, Engels, Wiskunde/rekenen,
- Dit leidt tot betere prestaties op deze vakken.
- En mogelijk leiden zowel de diagnostische tussentijdse toets als het leerlingvolgsysteem tot een meer geleidelijke en doelbewuste overgang onderbouw-bovenbouw.

Om deze doelen en effecten te bereiken, omvat het wetsvoorstel de volgende punten:

- De tussentijdse toets is primair diagnostische van aard. Hij geeft inzicht in waar een leerling staat op weg naar het examen en op welke punten een leerling zich nog kan verbeteren/verdiepen.
- De toets wordt in het tweede leerjaar van het vmbo en in het derde leerjaar van havo-vwo afgenomen. De toets zal worden aangeboden op de vijf verschillende niveaus (vmbo-bb/vmbo-kb/vmbo-gl/tl en havo en vwo).
- Met een leerlingvolgsysteem worden systematisch de leervorderingen in kaart gebracht. De keuze voor een systeem is aan de school zelf.
- Alle scholen moeten gebruik maken van de gegevens uit het leerlingvolgsysteem voor een meer opbrengstgerichte aanpak.
- Voor beide instrumenten geldt invoering per schooljaar 2014-2015.
- Internationale onderzoeken zijn belangrijke graadmeters geworden voor de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs. Het stelt Nederland in staat om zich internationaal te vergelijken. Met dit wetsvoorstel wordt deelname van scholen aan een beperkt aantal van dit type onderzoeken (zoals PISA) verplicht.
- Nadere uitwerking van deze instrumenten zoals de te toetsen vaardigheden, worden niet in deze wet geregeld maar bij Algemene Maatregel van Bestuur.

De GEU vindt het van belang de volgende twee vragen uit de consultatie te behandelen:

1. In welke mate dragen een diagnostische tussentijdse toets en een leerlingvolgsysteem bij aan opbrengstgericht werken? (vraag 4 van 7 uit de consultatie)
2. Onder welke condities zijn een diagnostische tussentijdse toets en leerlingvolgsysteem succesvol in de praktijk en voorziet het wetsvoorstel in deze condities? (vragen 2 en 3 van 7 uit de consultatie)

Algemene reactie en visie van de GEU

In antwoord op de vraag in welke mate een diagnostische tussentijdse toets en een leerlingvolgsysteem bijdragen aan opbrengstgericht werken, wil de GEU het volgende onder de aandacht brengen.

Door opbrengstgericht te werken verbeteren scholen hun resultaten planmatig en cyclisch, zowel op leerling-, groeps- als schoolniveau. In de visie van de GEU is toetsing daarbij een essentieel onderdeel van het onderwijsleerproces. Het geeft leerlingen, ouders, docenten, schoolleiders en samenleving belangrijke informatie over de voortgang van een leerling en over het bereikte niveau. Uitkomsten van toetsen worden gebruikt om het onderwijsaanbod te optimaliseren. Toetsing stelt de school bovendien in staat om de leerling doorlopend te volgen in zijn ontwikkeling. Ook maakt toetsing het mogelijk om de eigen inspanningen van de school te evalueren, en in reactie daarop te werken aan kwaliteitsverbetering. De GEU erkent dus het nut en de noodzaak van toetsing en het volgen van leerlingen voor een effectief onderwijsleerproces. De GEU is van mening dat het van groot belang is dat er in het onderwijs meer aandacht komt voor een sterke samenhang tussen lesgeven, leermiddelen en toetsing. Langs deze weg kunnen scholen hun onderwijs voortdurend verbeteren. Educatieve uitgeverijen kunnen een belangrijke rol spelen in de totstandkoming van opbrengstgericht werken, niet alleen als leverancier van leermiddelen en toetsen, maar ook als partner in de keuze van maatwerkoplossingen per school. De GEU hecht er daarom aan dat er met het wetsvoorstel voldoende ruimte ontstaat voor scholen om zelf leveranciers te kiezen die een tussentijdse toets en een leerlingvolgsysteem leveren.

Conditie voor een diagnostische tussentijdse toets en leerlingvolgsysteem

Dat brengt ons op vraag 2: onder welke condities zijn een diagnostische tussentijdse toets en leerlingvolgsysteem succesvol in de praktijk en voorziet het wetsvoorstel in deze condities?

In aansluiting op het voorgaande wil de GEU ten aanzien van de condities het volgende inbrengen. Voor het leerlingvolgsysteem in het wetsvoorstel of de algemene maatregel van bestuur is het van belang dat niet een bepaald systeem verplicht wordt, maar de functionaliteiten waaraan een systeem moet voldoen. Op die manier gaat de verplichting uit van het doel waaraan het gebruik van een leerlingvolgsysteem een bijdrage moet leveren. Bovendien blijft er zo keuzevrijheid voor scholen en worden zij niet verplicht een voorgeschreven systeem te gebruiken. Ten aanzien van de tussentijdse toets spreekt het voor zich dat de toetsen die scholen gebruiken valide en betrouwbaar moeten zijn. Ook hier is het niet wenselijk dat er één vaste tussentijdse toets verplicht wordt, maar dat er mogelijkheden zijn voor leveranciers van toetsen om aan de criteria van validiteit en betrouwbaarheid te voldoen.

Specifiek vraag de GEU in dit kader aandacht voor de volgende passages uit het wetsvoorstel.

In artikel II, lid b staat:

“Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere kwaliteitseisen worden vastgesteld met betrekking tot leerlingvolgsystemen.”

Reactie GEU: kwaliteitseisen die (mogelijk bij algemene maatregel van bestuur) gesteld gaan worden aan het leerlingvolgsysteem dienen zodanig te worden opgesteld dat er een gelijk speelveld gecreëerd wordt voor leveranciers van die systemen, waaruit scholen een keuze kunnen maken op basis van hun beleid ten aanzien van opbrengstgericht werken.

In artikel II, lid c staat:

“De diagnostische tussentijdse toets is gebaseerd op bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgestelde tussendoelen voor de onderscheiden kennis en vaardigheden. De vaststelling van de tussendoelen geschiedt met inachtneming van de kerndoelen, de referentieniveaus Nederlandse taal en

de referentieniveaus rekenen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, aanhef en onderdeel a, van de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen, en de bij of krachtens artikel 72 vastgestelde eindexameneisen, en is voor Engels afgestemd op het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen. Onze Minister stelt de diagnostische tussentijdse toets ter beschikking van alle scholen.”

Reactie GEU: deze passage kan geïnterpreteerd worden als dat er één diagnostische tussentijdse toets geleverd gaat worden door de Minister aan de scholen. Scholen zouden met dit wetsvoorstel toegerust moeten worden met middelen om een leverancier te kiezen van de tussentijdse toets, die voldoet aan de criteria van validiteit en betrouwbaarheid.